

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Digressio brevis, ubi ostenditur omnia hominis desideria per Dei visionem perfectè satiari

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

omnino perfectionem complectitur: De contemplativa, inquit, felicitate habet continuam & certissimam contemplationem sui, & omnium aliorum: de activa verò gubernationem totius universi... habet gaudium de se, & de omnibus aliis pro delectatione: pro divitiis habet omnimodam sufficientiam quam divitiis promittunt; pro potestate, omnipotentiam; pro dignitate, omnium regimen; pro fama verò, admirationem totius creature. Non obstat, inquam, quia ibi non loquitur de beatitudine Dei quantum ad ejus essentiam & rationem formalem, sed quoad statum, & perfectionem seu complementum, sub qua ratione omnium perfectionum & bonorum genera complectitur, & ideo definitur à Boëtio: *Status omnium bonorum aggregatione perfectus.* Unde etiam beatitudo nostra, quoad statum & perfectionem sibi debitam considerata, non solum includit visionem beatificam, sed etiam amorem firmum, fruitionem jucundam, delectationem plenam; pluresque alias dotes & perfectiones, de quibus infra agemus, quæ fluunt à visione beatifica, ut rivuli à fonte, radij à sole, effectus à causa, & proprietates ab essentia.

Probatur ultimò conclusio: Beatitudo consistit essentialiter in illa operatione, quæ formaliter vel causaliter satiat omnem appetitum creaturæ rationalis: Sed visio beatifica hoc præstat: Ergo in illa essentialiter consistit formalis beatitudo. Major patet ex supra dictis. Minor autem constabit ex dicendis digressionem sequenti.

DIGRESSIO BREVIS.

Vbi ostenditur omnia hominis desideria per Dei visionem perfecte satari.

117. TAM multis & tam variis cor humanum æstuat desideriis, ut merito dixerit Poëta: *Quot fructus sylva, quot flavae Tiberis arenas, Mollia quot Martis gramina campus habet: Tot diversa hominum studia.*

Omnia tamen ad quatuor præcipua, quibus, veluti quatuor ventis, omnes vitæ humanae turbines excitantur, posse reduci existimo. Primum est desiderium scientiæ, quod, ut docet Aristoteles in isto Metaphysicæ, nobis à natura insitum est. Secundum, desiderium magnitudinis, quod etiam omnibus hominibus naturaliter inest. Tertium, desiderium voluptatis, quod hominibus & brutis commune est. Ultimum denique est desiderium æternitatis, seu immortalitatis, quod homini peculiare est, & certissimum immortalitatis animæ nostræ argumentum. Ut ergo evincamus, visionem beatificam esse plenam & perfectam omnium desideriorum satisfactionem, subindeque formalem beatitudinem, breviter demonstrandum est, hæc quatuor desideriorum genera, per illam perfecte compleri ac satari.

118. Et primò quantum ad desiderium scientiæ, res adeò clara & perspecta est, ut vix probatione indigeat. Cùm enim Beatus quilibet in cælo videat Dei essentiam, quæ est prima rerum omnium causa, & ipsa veritas per essentiam, in qua omnes veritates creatæ eminentissimò modo continentur; hinc tantà repletur scientiâ, ac sapientiâ, ut omnis sciendi appetitus perfecte satietur & extinguatur, juxta illud Philippi ad Tom. III.

A Christum: *Domine ostende nobis Patrem, & sufficit nobis.*

In Ecclesia peregrinante adipe quidem frumenti pacemur, sed non sine variis integumentis: Verbum Dei habemus, sed in carne; & ipsam carnem Verbi verè manducamus, sed sub cortice Sacramenti: denique aquas sapientiæ bibimus, sed ex stillicidio Scripturarum; adeòque non satiamur his bonis, sed interdum esurimus & sitimus. At in cælesti gloria Beati habent veritatem in seipsa, non in figuris & ænigmatibus, gustant dulcedinem æterni Verbi, sine cortice Sacramenti, vel Scripturarum; apponunt os ad fontem sapientiæ, non ad rivulos aut stillicidia stillantia super terram: unde sciendi desiderium omnino in eis extinguatur.

Plures (inquit S. Thomas) sunt fontes à quibus homines aquas sapientiæ hauriunt, ut sitim animæ, & sciendi desiderium, quod à natura nobis insitum est, extinguere possint: nempe cælum, elementa, plantæ, animalia, & alia corpora mixta, ut supra retulimus. Verùm quia hæc objecta summum bonum, & primam veritatem non continent; in illis sciendi desiderium non extinguatur, sed magis accenditur & inflammatur: unde pulchrè Evangelista Christi Joannes, omne quod est in mundo concupiscentiam vocat. Quid enim est concupiscentia, nisi rabida sitis: si ergo omnia quæ sunt in mundo, si omnes ejus aquæ sunt sitis, ac etiam omnis earum rerum cognitio: illas aquas pectori humanæ mentis injicere, nihil aliud erit quàm priori siti alias addere graviores, quæ ipsam vehementius accendant. Non potest ergo sitis animæ, & naturale sciendi desiderium extingui, nisi in ipso fonte sapientiæ & scientiæ, ipsa nimirum Dei essentia clarè visâ, & gerente vices verbi & speciei expressæ in visione beatifica; unde Eccles. I. dicitur: *Fons sapientiæ verbum Dei in excelsis.* Ex illo fonte Beati continuo in cælo bibunt, & qui in hac vita magno labore & multo tempore, quasi guttatim sapientiam hauriebant, ibi in momento, Deo clarè viso, affluunt omni scientiâ, non solum rerum creaturarum, sed etiam attributorum ipsius Creatoris: vident enim in Verbo attributa, relationes, & personas divinas; omnia nostræ fidei mysteria; totum hoc universum; plures creaturas possibiles, & futuras; & denique omnia quæ ad illorum statum pertinent, ut in Tractatu de visione beata fusè ostendimus. Unde præclare Gregorius Magnus 4. dialog. cap. 33. *Quid est quod ibi nesciant, ubi scientem omnia sciunt?* Tunc igitur mens humana quiescet, neque intelligentiam desiderabit ulteriorem, cùm ante oculos id totum quod intelligere desiderat, habebit.

Verùm non solum appetitus scientiæ, sed etiam magnitudinis desiderium, per claram Dei visionem satietur: nam sicut hedera, quæ planta humilis est & infirma, adhærendo parieti ascendit & elevatur; ita homo, licet ex se imperfecta & vilis creatura, adhærendo tamen Deo per cognitionem & amorem, ex tali unione perficitur & consummatur, juxta illud Prophetæ: *Mihi autem adhære Deo bonum est.* Unde egregè Marcilius Ficinus: *Qui Deum vero amore profecutus fuerit, Deum inveniet, & se in Deo recuperabit: quia ad suam, per quam creatus est, redibit ideam; ubi rursus reformabitur, quia idea sua perpetuò coharebit.* Ideo quisquis no-

119.

120. opusc. 61

Disp. 4. art. 5.

121.

In com-
viviis
Plato-
nis cap.
21.

strum in terris à Deo separatus est, non verus est homo, sed semihomo; cum à sui idea sit formaque disjunctus. Cum ergo in visione beata perfectissima fiat conjunctio Dei cum homine; & divina essentia per modum formæ intelligibilis & intellectæ, seu speciei impressæ & expressæ, mirabili profus modo, & seclusis imperfectio- nibus inhærentiæ & informationis, mentibus

Disp. 2. Beatorum uniat, ut in Tractatu de visione beata fuscè declaratum est; per illam Beatus ad supremum magnitudinis fastigium evehitur, & non solum deiformis, sed etiam quodammodo Deus efficitur, juxta illud Prophetæ: *Ego dixi Dij estis, & filij excelsi omnes.*

122. Nec mirum: si enim albedo unita homini illum facit album, calor calidum, puchritudo pulchrum, sapientia sapientem: cur divina essentia, per modum formæ intelligibilis illi intimè conjuncta, non reddet illum quodammodo Deum? si non in esse entitativo, saltem in esse intentionali & intelligibili; maxime cum intellectus transeat quodammodo in rem intellectam, & ex intellectu & intelligibili fiat magis unum, quàm ex materia & forma, ut ex Aristotele, & ejus Commentatore ibidem ostendimus. Unde i. Joan. 3. dicitur: *Cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est.* Et D. Thomas 3. con. gent. cap. 31. sub fine ait, quòd *secundum hanc visionem, maxime Deo assimilatur.* Sed cur? qui enim videt Regem v. g. non propterea Rex efficitur; qui pulchrum aspicit, pulcher non fit; qui sapientem contempletur, non acquirit sapientiam: ut quid ergo qui videt Deum, illi assimilatur, & quodammodo Deus efficitur?

123. Hujus discriminis duplex potest assignari ratio, & utraque egregia. Prima est, quia visio rei creatæ non est ejus consecutio seu possessio, sed alià potentiã eam cognoscimus, aliã eam possidemus: avarus enim v. g. oculis videt pecuniam, & manu illam apprehendit; gulosus visu intuetur cibos, & palato ac gustu illos percipit. E contra verò Dei visio est ejus consecutio & possessio, juxta illud Augustini lib. 83. quæstionum qu. 35. *Quid aliud est beatè vivere, nisi æternum bonum cognoscendo habere?* Sicut ergo divitiarum possessio divitem facit; regni consecutio regem; & sapientiæ acquisitio sapientem: ita Dei visio hominem quodammodo Deum efficit, & in ejus similitudinem transformat. Unde D. Thomas 1. p. q. 25. art. 6. ad 4. ait quòd *humanitas Christi, ex hoc quòd est unita Deo; & beatitudo creata, ex hoc quòd est fructus Dei; & beata Virgo, ex hoc quòd est Mater Dei, habent quandam dignitatem infinitam ex bono infinito quòd est Deus.*

125. Secunda ratio discriminis est, quia dum res creatas videmus, illæ immediatè per suam essentiam non uniuntur potentiæ cognoscitivæ, sed tantum mediante aliqua specie & similitudine ab illis diffusa, quæ aliquod accidens est, subindeque diversè generis ab objecto quod representat: dum autem Beati Deum per visionem beatificam contemplantur, ipsa divina essentia immediatè per seipsam, & sine ullo medio creato, eorum mentibus in ratione speciei conjungitur, subindeque ex hac ineffabili unionem Beati Deo assimilantur, imò & quodammodo dij efficiuntur. Et hanc existimat D. Thomas 3. contra gentes cap. 51. fuisse mentem Apostoli, dum dixit: *Similes ei erimus, quoniam videbi-*

mus eum sicuti est. *Secundum hanc visionem* (inquit) *Deo assimilatur. & ejus beatitudinis participes sumus; nam ipse Deus per suam essentiam, suam substantiam intelligit, & hæc est ejus felicitas.*

Circa tertium desiderium, quod est voluptatis seu delectationis, multa Scripturæ & SS. Patrum testimonia hic adduci possent, ad probandum illud per visionem beatificam omnino satiari; quæ brevitatis causâ prætermittimus, ut evidenti ratione idiplum demonstremus.

Sciendum est igitur ex S. Thoma 1. 2. qu. 31. art. 5. delectationem quæ percipitur ex cognitione, tria requirere, potentiam intelligentem sive sentientem, objectum conveniens illi potentiæ, & unionem objecti cum potentia: unde quantò potentia est aptior ad cognoscendum, & objectum nobilius, ac unio magis intima, tantò major ex ejus actu percipitur delectatio. Porro in visione beatifica hæc tria perfectissimò modò concurrunt: nam intellectus, à quo elicitur, inter potentias cognoscitivas purior, altior, nobilior, & ut sic loquar, vivacior est, ac per hoc multò aptior ad cognoscendum: Deus, cum sit primum verum, & primum intelligibile, est altissimum & nobilissimum objectum; & unio ipsius cum intellectu ita intima, ut exceptâ hypostaticâ, major & intimior dari non possit. Quis igitur capere vel suspicari poterit, quale & quantum gaudium illud sit, quod ex beatifica visione percipitur? quale illud osculum summi boni? qualis ille complexus cælestis Sponsi? Certè si sensus nostri, quamvis sint potentiæ corporeæ, & cum bestiis nobis communes, habeantque objecta materialia & valde imperfecta, quæ non minùs sæpe lædunt sensum, quàm illum oblectent; eorumque unio cum potentia superficialis sit & externa, & in pluribus sensibus non fiat unio ipsius objecti, sed tantum imaginis cum potentia; tantam nihilominus delectationem experiuntur, objecta sibi convenientia percipiendò, ut non pauci propter illam ferè insaniant: quantam, quæso, voluptatem capiet beata mens ex visione essentia divina, quæ est bonum infinitum, ex quo omne bonum, in quo omne bonum, & super omne bonum, ut loquitur Augustinus? *Adimplebis me lætitiã cum vultu tuo* (inquit Prophetæ) *vel ut habet versio hebraica: Satietas lætitarum cum faciebus tuis.* Quod Genebrardus ita exponit: *Cum aspectu faciei tuæ est satietas perfecta, & plena jucunditas.* Et Vatablus: *Cumulatissima abundantia omnium quæ animum lætitiã perfunderent solent, & omne jucunditatis genus.* Unde idem Prophetæ, ut abundantiam hujusmodi lætitiæ & delectationis declaret, comparat illum torrenti: *De torrente*, inquit, *voluptatis tuæ potabis eos.*

E In torrente tria sunt: multitudo maxima aquarum ex montibus descendendum; repentina inundatio, ubi enim paulò ante nihil erat aquæ, conspicitur flumen ingens; denique impetus aquarum decurrentium, & secum omnia obvia rapiendum. Sic erit in beatitudine cælesti: nam in momento, Deò clarè visò, omni bonorum genere affluemus; omnesque animæ potentiæ, & corporis sensus, mira voluptate & delectatione perfunderentur, quæ ad instar torrentis magno impetu animum rapiet in Dei admirationem & amorem. Si autem quæras, ex quo fonte repentina illa inundatio oriatur in beatis? Respondet idem Prophetæ, subdens: *Quoniam*

apud te est fons vite, & in lumine tuo videbimus lumen: per hoc aperte declarans, claram Dei visionem esse veluti fontem, à quo omnia Beatorum gaudia promanant, & à quo oritur torrens ille voluptatis, ac fluminis impetus, qui lætificat civitatem Dei.

128. Eandem veritatem luculenter expressit Evangelista Christi Joannes Apocal. 22. ubi etiam sub symbolo & figura amœnissimi fluvij, Sanctorum fœlicitatem describit his verbis: *Et ostendit mihi fluvium aqua vite, splendidum tanquam crystallum, procedentem de sede Dei & Agni. In medio platea ejus, & ex utraque parte fluminis lignum vite asserens fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum suum. & folia ligni ad sanitatem Gentium.* Certè non poterat sub aptiori symbolo cœlestis beatitudo describi: etenim fluvius ille aqua vivæ, splendens tanquam crystallus, nihil aliud est, quàm clara Dei visio, quæ ad instar limpidiſſimi & puriſſimi fluminis, totam Dei civitatem lætificat. Fluvius ille à sede Dei & Agni procedere dicitur: quia visio beatifica ex Dei potentia, & Christi meritis originem ducit: vel quia gaudia æternæ beatitudinis præcipuè ex fruitione duorum procedunt, scilicet Dei in sua essentia & substantia, & Christi agni, in quantum homo est. Unde D. Thomas 2. 2. qu. 2. art. 6. & 7. docet objectum principale beatitudinis esse attributa Dei, & mysteria Christi: & ipsemet Christus dicebat Joan. 17. *Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum.* Præterea cœlestis ille fluvius ex utraque parte amœnissimis arboribus, quæ per singulos menses reddunt fructus suos, circumdatus merito dici potest: quia Dei visio plura habet adjuncta sibi gaudia, quæ nunquam veterascunt, sed nova semper apparent, ut postea declarabimus. Denique non solum fructus, sed ipsa etiam folia ligni sunt ad sanitatem Gentium: quia in cœlesti illa beatitudine nihil reperire est inutile, nihil parvum; omnia quæ ad illam spectant, pretiosa sunt, omnia utilia, ac delectabilia; ipsa quoque folia ligni vite, id est dotes corporis gloriosi, ex animæ dotibus profluentes, omnem languorem & infirmitatem depellunt, ac perpetuam incorruptionem & incolunitatem præstant.

129. Quàm magna ergo multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te, & dedisti videntibus te! Certè tam ingens & immensa est, ut in cor hominis intrare non possit; & potius homo dicatur in gaudium illud intrare, quàm illud in hominem, juxta illud Christi Matth. 25. *Intra in gaudium Domini tui.*

Homil. de transfiguratione.

Hæc est differentia (inquit Lanuza) inter gaudium hujus mundi & paradisi, quod primum, utpote parvum & modicum, dicitur intrare in cor, potestque capi re tam exigua, quale est cor humanum: aliud verò, quia immensum & infinitum, concludi corde nequit humano: adeoque melius dicitur homo in illud intrare gaudium, quàm illud gaudium in cor hominis. Quod ibidem hoc exemplo declarat: si sumas poculum aquæ, de facili illud in corpore tuo comprehendes: contra verò si demergaris in flumen, vel in mare, capere id non poteris, sed potius illud te capiet. Mundi hujus voluptates exiguæ sunt & modicæ, ac veluti leves haustus quos bibimus, & subito evanescunt: contra verò gaudium cœleste ad instar est fluminis aur

130. A matis immensi, juxta illud Eccl. 39. *Benedictio illius quasi fluvius inundavit.* Quare melius homo in illud, quàm illud in hominem, intrare dicitur.

Aliud etiam reperitur discrimen egregium inter voluptates terrenas & cœlestes, quod eleganter exponit D. Gregorius homil. 36. in Evang. his verbis: *Hoc distare fratres charissimi inter delicias corporis & cordis solet, quod corporales delicia cum non habentur, grave in se desiderium accendunt; cum verò habita eduntur, comedentem protinus in fastidium per satietatem vertunt. At contra spirituales deliciae, cum non habentur, in fastidio sunt; cum verò habentur, in desiderio; tantoque à comedente amplius esuriuntur, quanto & ab esuriente amplius comeduntur &c.* Bona ergo creata, quia finita & limitata sunt, per sui fruitionem excludunt desiderium, & dum satiant, pariunt fastidium. Contra verò bonum increatum, cum infinita sit dignitatis & dulcedinis, tam suaviter implet, tam delectabiliter satiat, ut in ejus fruitione regnet desiderium, & in satietate vigeat illius appetitus. Unde D. Petrus loquens de Spiritu Sancto ait: *In quem desiderant Angeli prospicere.* Et Petrus Damianus in hymno de gloria paradisi, ex dictis D. Augustini collecto, fœlicitatem Sanctorum describens, habet hos versus:

Vno pane vivunt oves utriusque parie, Avidi & semper pleni, quod habent desiderant, Non satietas fastidit, neque fames cruciat. C *Inbiantes semper edunt, & edentes inbiant.* Cum ergo (inquit Gregorius in Moralibus) ad ipsum fontem vite devenerimus, erit nobis delectabiliter impressa sitis simul & satietas: sed longè aberit à siti necessitas, longè à satietate fastidium, quia sitientes saturabimur, & saturati fruemur.

131. Si quis autem à me quærat, quæ sint præcipuæ gaudij beatifici cause? Breviter respondeo triplicem gaudij Beatorum materiam nobis insinuari Numer. 13. per fructus illos quos attulerunt exploratores de terra promissionis, ficus scilicet, uvæ, & malogranata: Nam per ficum intelligenda est dulcedo quæ percipitur ex contemplatione Deitatis: per uvam, dulcedo quæ percipitur ex aspectu Christi humanitatis, in torculari crucis expressæ: & per malogranata, in quibus grana ordinatè se habent, & miro ordine distinguuntur, gaudium quod percipitur videndo ordinatam Sanctorum societatem, & penè innumerabilem Angelorum exercitum (quorum nullus cum alio in specie convenit) eorumque omnium ac singulorum differentias. Item Apocal. 12. per coronam duodecim stellarum, quæ erant in capite mulieris, insinuantur nobis gaudia duodecim Beatorum, putà duodecim cognitiones, quæ electos in æternum lætificabunt; quarum tres attingunt tres personas Sanctissimæ Trinitatis, novem verò reliquæ novem ordines Angelorum. Vel etiam sub symbolo duodecim stellarum dici potest, significari in primis tres animæ dotes, scilicet Dei visionem, comprehensionem, & fruitionem: deinde quatuor dotes corporis, nimirum claritatem, subtilitatem, agilitatem, & impassibilitatem: denique satietatem quinque sensuum. De quibus omnibus fusè disputatione sequenti disseremus.

Superest desiderium æternitatis seu immortalitatis, quod etiam in beatifica visione expletur. 132.

130.

131.

132.

Cum enim illa sit immutabilis & tota simul, & A
 nullam (ut ait Bernardus) capiat ex eo quod est,
 fuit, vel erit, mutationem (quia principia ad
 illam concurrentia, scilicet lumen gloriæ, &
 essentia divina per modum speciei unita, man-
 nent omnino invariata) non mensuratur tem-
 pore, aut ævo, sed æternitate participata, ut
 in tractatu de visione beata ostendimus. Unde
 Augustinus 13. confess. cap. 15. loquens de beatis,
 Vident (inquit) faciem tuam semper, & ibi le-
 gunt sine syllabis temporum; semper legunt, &
 nunquam preterit quod legunt; non clauditur co-
 dex eorum, nec plicabitur liber eorum, quia tu
 ipse illis hoc es, & eris in æternum. Deinde, cum
 intelligere sit gradus perfectissimus vitæ, & in-
 tellectio operatio perfectè vitalis; Beatus vi-
 dendo Deum, & ipsum per totam æternitatem
 contemplando, vivet vitâ æternâ & intermina-
 bili, juxta illud Christi Joan. 17. *Hæc est vitæ
 æterna, ut cognoscant te Deum* &c. Unde Isaiæ
 25. dicitur: *Faciet Dominus exercituum omnibus
 populis in monte hoc convivium vindemia, pin-
 guium medullarum, vindemia defecate*: quia
 in monte gloriæ æternum faciet Deus electis
 suis convivium, in quo omnium deliciarum flo-
 rem, & omnium bonorum medullam illis mi-
 nistrabit, juxta illud Tertulliani lib. 1. adversus
 Marcionem cap. 3. *In unum necesse est summitas
 magnitudinis eliquetur*. Postea addit Isaiæ,
 quod *Deus præcipitabunt mortem in sempiternum*.
 Ubi ad illam videtur alludere consuetudinem,
 quâ olim facinorosi de monte præcipitari sole-
 bant; per hoc nimirum significans, quod Deus
 post diem judicij mortem de excelso monte glo-
 riæ præcipitabit ad imum inferni, ubi sedes ejus
 in æternum manebit. Cum enim mors à peccato
 dimanet, sitque veluti ejus filia, debet cum pec-
 cato in eodem simul habitare loco, nimirum in
 inferno, qui idcirco vocatur *puteus interitus*:
 ubi ipsi damnatis tanquam proprio pabulo in
 æternum se nutriet, juxta illud Prophetæ: *Sicut*
oves in inferno positi sunt, mors depascet eos:
 nec eos tamen unquam consumet: nam, ut ait
 Bernardus, *sic morientur ut semper vivant, sic
 vivunt ut semper moriantur*.

Concludamus ergo hanc digressionem cum
 Augustino. *Illæ cognitione, illa visione, illa con-
 templatione satiabitur in bonis anima desiderium.*
*Hoc enim ei solum sat est, ultra non habet quod
 appetat, quod inhiat, quod requirat: Nam desi-
 derio hujus satiatis ardebat qui Domino Christo
 dicebat: ostende nobis Patrem, & sufficit nobis.*
 Huc ergo contendite, & festinate ingredi in illam re-
 quietem.

Boëtius
 lib. 3. de
 consol.
 metro
 11.

*Huc omnes pariter venite capti,
 Quos fallax ligat improbis carenis,
 Terrenas habitans libido mentes.
 Hic erit vobis requies laborum:
 Hic portus placidâ manens quiete,
 Hoc unum miseris patens azylum.*

ARTICVLVS III.

*Convelluntur fundamenta adversæ
 sententiæ.*

S. I

Precipuum Scoti argumentum diluitur.

PRÆCIPVVM Scoti fundamentum sumitur ex perfectione amoris beatifici, & potest sic breviter proponi. Formalis beatitudo in perfectissima operatione intellectualis nature debet consistere: Sed amor beatificus perfectior est visione: Ergo in illo consistit formalis beatitudo. Major videtur certa, Minor autem, in qua videtur esse posita difficultas, probatur multipliciter. Primò ex Platone, qui præfert amorem cognitioni, & ait: *Nihil habeo majus in me, quàm quod amo; nihil melius, quàm quod amo*. Et potest confirmari ex D. Thoma 1. p. qu. 82. art. 3. ubi docet amorem rerum quæ sunt supra nos, excedere in perfectione cognitionem illarum; & e contra cognitionem rerum quæ sunt infra nos, superare illarum dilectionem; quia res superiores nobilior esse habent in se, quàm in intellectu; unde quando intellectus eas intelligit, illæ quodammodo descendunt, & vilescunt; res verò inferiores nobilior esse habent in intellectu, quàm in seipsis; unde per cognitionem intellectus nobilitantur. Ex quo ibidem infert, quod melior est amor Dei, quàm cognitio: e contra verò melior est cognitio rerum corporalium, quàm amor: Ergo amor beatificus perfectior est visione.

Secundò probatur eadem minor: Ordo Seraphinorum est superior ordini Cherubinorum, ut docet Dionysius cap. 7. de celesti Hierarchia: Sed nomen *Seraphim* sumitur ab ardore charitatis; *Seraph* enim Hebraicè, Latine accendere dicitur: nomen autem *Cherubim* à plenitudine scientiæ derivatur; *Cherub* enim scientia multiplicata sive plenitudo scientiæ interpretatur, ut diximus in tractatu de Angelis: Ergo amor præstat scientiæ, & ardor luci. Unde Bernardus ferm. 3. de verbis Isaiæ, alloquens Luciferum, bellissimè ait: *Bonum erat tibi, signifer magis esses, quàm Lucifer*.

Addit Ficinus, perfectissima omnia in rebus creatis esse amoris symbola: nam inter planetas Sol suo calore amoris symbolum est; inter elementa ignis; inter metalla aurum; & inter gemmas carbunculus, qui est veluti carbo accensus.

Tertiò, Finis præstantior est his quæ sunt ad finem: Sed visio Dei ordinatur ad amorem beatificum, & non è converso; nam ut ait Anselmus lib. 2. car. Deus homo, cap. 1. *Rectus ordo est, cognoscere ut diligamus; perversus autem, diligere ut cognoscamus*: Ergo amor beatificus perfectior est visione.

Quartò, Actus charitatis est perfectior fide: Ergo etiam est perfectior beatifica visione. Antecedens est certum, & patet ex verbis Apostoli 1. ad Corinth. 13. *Nunc autem manent fides, spes, charitas, tria hæc: major autem horum est charitas*. Consequentia verò probatur: Nam species generis perfectioris, nequit in perfectione excedi à specie generis ignobilioris: Ergo si actus

134.

135.

136.

137.

137.